

איחרת להודיע לחברת הביטוח? ייתכן שעדיין תקבל תגמולים

מהי חובתו של המבוטח בעת קרות אירוע הביטוח? מתי עליו להודיע על כך לחברת הביטוח או לסוכן הביטוח? מה המשמעויות של אי-הודעה או הודעה באיחור? מה אומר על כך החוק - ומהי עמדת בתי המשפט?
ג'ון גבע 5/2/15

י' הגישה תביעה בסך 92,465 שקל בגין נזקי רכוש שנגרמו לדירתה בעקבות חדירת מי גשמים. י' טענה כי באחד הימים הגיעה לביתה וגילתה הצפת מים בחדר השינה (שבהמשכו מרפסת פתוחה).

לטענת י', באותו יום בשעות קודמות אירעה סערה חריגה, היא פינתה את המים וייבשה את הרצפה, אולם כ-3 חודשים לאחר מכן התחילו להתגלות לעין נזקים ובין היתר התנפחות של לוחות עץ של הפרקט בחדרי השינה וכתמי רטיבות על הקירות.

י' טענה כי מיד עם היוודע דבר הנזקים יצרה קשר עם [סוכן הביטוח](#) מטעמה ודיווחה אודות המקרה לרבות הנזקים בעקבות המקרה.

[חברת הביטוח](#) ביקשה לדחות את תביעתה של י' בשל היעדר מקרה [ביטוח](#) כהגדרתו בפוליסה ("אובדן או נזק שנגרמו לדירה כתוצאה מהימלטות או דליפה של מים").

לטענת חברת הביטוח, הנזקים אינם תוצאה של שיטפון, שכן קיימת אפשרות סבירה שאלה נגרמו עקב חדירת מי גשם מתמשכת בעקבות בעיות איטום לקוי של אריחי הריצוף במרפסת, ובשל מסירת הודעה באיחור של האירוע, בכך נמנע ממנה לבדוק את הנזק ולברר את חבותה על-פי הפוליסה בזמן אמת, ובכך נגרם לה נזק ראייתי.

מהי חובתו של המבוטח בעת קרות אירוע? מתי עליו להודיע על כך לחברת הביטוח או לסוכן הביטוח? מה המשמעויות של אי-הודעה או הודעה באיחור? האם צדקה חברת הביטוח בדחותה את תביעתה של י'? מה אומר החוק? מהי עמדת בתי המשפט?

בהתאם לחוק חוזה הביטוח, "קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע על כך למבטח מיד לאחר שנודע לו...". על-פי החוק, אם לא קוימה חובה זו במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, או שעשה המבוטח או המוטב במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מהמבטח את בירור חבותו או להכביד עליו - אין המבטח חייב [בתגמולי הביטוח](#).

לעומת זאת, המבטח לא יהיה פטור מתשלום תגמולי ביטוח אם החובה לא קוימה או קוימה באיחור מסיבות מוצדקות, או שאי-קוימה או איחורה לא מנע מהמבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.

במקרה זה קיבל בית המשפט את תביעתה של י' וקבע כי מדובר באירוע העונה על הגדרת "מקרה ביטוח" על-פי הפוליסה. עם זאת, בית המשפט ציין כי היה על י' להודיע מיד בקרות ההצפה לחברת הביטוח, על מנת להכניס אותה לתמונה ולאפשר לה לבדוק את חבותה ואף להקטין אולי את נזקה. בית המשפט סבר כי עקב ההודעה המאוחרת יש להקטין את שיעור תגמולי הביטוח ב-20%.

במקרה אחר - באחד הימים נגנבו מרכבה של י'.ה. תכשיטים בהיותה בכפר טירה. י'.ה. טענה כי היא זכאית לתגמולי הביטוח, אולם חברת הביטוח טענה כי האירוע לא היה ולא נברא. לטענת חברת הביטוח, אין זה סביר ש.ה. נטלה עימה בארנקה תכשיטים בשווי אלפי דולרים, נסעה עמם לטירה והשאירה את ארנקה כשהתכשיטים בתוכו על מושב הנהג.

עוד הוסיפה חברת הביטוח כי נודע לה על המקרה רק כחצי שנה לאחר האירוע, וכי ריחוק הזמן בין אירוע הגניבה לבין מסירת ההודעה פגע פגיעה משמעותית ביכולתה לבדוק את נסיבות האירוע ולבחון את הנזקים שנטענו על-ידי י.ה., ולאור זאת היא פטורה לטענתה מתשלום תגמולי הביטוח. כמו כן, החברה טענה כי התכשיטים לא הוצגו בסקר שנערך בדירתה של המבוטחת.

בית המשפט קיבל את תביעתה של י.ה. וקבע כי "הפוליסה מביאה בחשבון אפשרות שהמבוטח לא הביא להערכה את תכשיריו".

עוד קבע בית המשפט כי "לא נטען ולא הוכח שאילו התקבלה הודעה על השוד במועד מוקדם יותר, היה בדבר כדי לאפשר לחברת הביטוח לחקור את נסיבות האירוע או להקטין את הנזק".

בית המשפט סבר כי אין באיחור בהודעה לחברת הביטוח עילה לדחיית התביעה. חברת הביטוח, שלא השלימה עם פסק הדין, ערערה לבית המשפט המחוזי, שדחה את הערעור.

במקרה נוסף - ע' ו-ד' התקשרו בפוליסה לביטוח מבנה ותכולה של בית מגוריהם. באחד הימים בחודש אפריל נשבר קיר זכוכית המשולב במבנה הבית, כתוצאה מנזקי רוח. לטענת הזוג, פנייתם לחברת הביטוח בגין האירוע נעשתה בעל-פה.

לאחר כ-7 חודשים הגישו בני הזוג דרך סוכן הביטוח תביעה לתשלום תגמולי ביטוח, וכחודש לאחר מכן הגיע לביתם שמאי מטעם חברת הביטוח, שהעריך את הנזק המתאים לאירוע כ"שבר זכוכית".

חברת הביטוח טענה כי פנייה בעל-פה על אירוע תאונתי אינה עונה על תנאי הפוליסה ואינה מהווה פנייה כנדרש, שכן הפנייה צריכה להיות בכתב ובסמוך לאירוע הנזק. ע' ו-ד' הודיעו על האירוע רק למעלה מחצי שנה לאחר קרות מקרה הביטוח, ולא ציינו את תאריך האירוע המדויק, ועל כן לא ניתן להוכיח את טענתם ומהן הנסיבות האמיתיות שגרמו לנזק.

בית המשפט ציין כי על המבוטח להודיע למבטח על האירוע מיד עם התרחשות מקרה הביטוח כדי למנוע ממנו נזק ראייתי (בירור החבות ושיעור הפיצוי).

עוד הוסיף בית המשפט כי במקרה זה ההודעה נמסרה כחצי שנה לאחר האירוע, אולם חברת הביטוח לא הזדהה לשלוח את מעריך הנזקים מטעמה, ועשתה זאת יותר מחודש לאחר מתן ההודעה. מעשיה של חברת הביטוח מעידים כי לא "אצה לה הדרך" לברר חבותה לאחר שקיבלה הודעה על דבר קרות מקרה הביטוח.

בית המשפט קבע כי מחדלם של בני הזוג בהודעה המאוחרת נבלע במחדלה של חברת הביטוח במועד שבו התחילה לברר חבותה. בית המשפט קבע כי למרות האיחור בהודעה, על חברת הביטוח לשלם תגמולי ביטוח בהתאם להערכת השמאי מטעמה.

המלומד ירון אליאס, בספרו "דיני ביטוח", כתב כי "המבטח אינו יוצא ידי חובתו בהוכחת ההפרה כשלעצמה של חובת ההודעה. עצם האיחור במסירת ההודעה למבטח או אי-מתן הודעה בכלל אינם פוטרים את המבטח מאחריותו. מבטח המבקש להשתחרר מאחריותו על-פי הפוליסה או לצמצם את היקפה, נדרש להראות כי הפרת חובת ההודעה גרמה להרחבת היקף אחריותו. עמד המבטח בנטל זה, תפחת חבותו בהתאם לשיעור שבו קיום חובת ההודעה היה מאפשר לו להקטין את הנזק".

■ **הכותב הוא מומחה בביטוח ונזיקין, הבעלים של משרד עורכי דין ג'ון גבע ומשמש, בין היתר, כיועץ המשפטי לחברי לשכת סוכני הביטוח.**